

PŘEDMLUVA

Tato kniha vznikla v letech 1999 - 2001 v rámci grantového projektu GAČR č. 201/99/0063 a je výsledkem spolupráce dvou autorů. Koncepce knihy se v průběhu práce na grantovém projektu měnila a vyvíjela; důležitou roli přitom sehrála skutečnost, že na přelomu let 1999/2000 vyšla v Lipsku kniha G. Schuppenera *Jesuitische Mathematik in Prag im 16. und 17. Jahrhundert (1556 - 1654)*, která se tématicky částečně překrývá s předloženou knihou. To autorům této knihy umožnilo některé otázky ponechat stranou a nezkoumat je znovu, ale jejich řešení z uvedené Schuppenerovy knihy buď převzít nebo na ně odkázat.

Kniha je členěna do čtyř relativně samostatných částí. Samostatnost jednotlivých částí je zvýrazněna tím, že na konci každé z nich je uveden seznam použité literatury; pokud je nějaká práce citována v několika částech knihy, je označena vždy stejnou zkratkou. Pro usnadnění odkazů mezi jednotlivými částmi práce jsou však kapitoly číslovány průběžně, bez ohledu na jednotlivé části.

První částí knihy je úvod, který napsali společně oba autoři. Je zde řečeno, jakou problematikou se kniha zabývá a z jakých dřívějších prací vychází. Jsou zde rovněž připomenuta základní historická data a fakta týkající se působení jezuitů v pražském Klementinu.

Jádrem knihy jsou dvě pojednání, z nichž každé napsal jeden z autorů knihy.

První pojednání, jehož autorem je G. Schuppener, je věnováno obecným otázkám souvisejícím s formováním matematického vzdělávání v pražském Klementinu v návaznosti na celkový vývoj koncepce řádového školství v Tovaryšstvu Ježíšovu. Protože jezuitský řád byl potvrzen papežem v r. 1540 a do Prahy přišli jezuité v r. 1556, je pochopitelné, že pojednání G. Schuppenera přesahuje časový rámec knihy směrem dopředu a zabývá se i obdobím před r. 1600, jinak by nebylo možné vysvětlit, proč jezuitská matematika po r. 1600 byla právě taková, jaká byla. Při psaní tohoto pojednání G. Schuppener vyšel z materiálu obsaženého v jeho zmíněné knize, který doplnil a upravil.

Druhé pojednání, jehož autorem je K. Mačák, je věnováno matematickým spisům, které vznikly v pražském Klementinu v letech 1600 - 1740. Nejprve je uveden celkový přehled všech jezuitských matematických spisů z období let 1600 - 1740 pocházejících z pražského Klementina, které se autorům této knihy podařilo najít, a potom je podrobněji rozebráno několik spisů reprezentujících různé tématické okruhy, případně je podrobněji pojednáno o jejich autorech a okolnostech jejich vzniku.

Kniha je uzavřena seznamem profesorů matematiky v pražském Klementinu v letech 1556 - 1773, který připravili společně oba autoři na základě seznamů publikovaných dříve různými badateli (K. A. F. Fischer, I. Čornejová a A. Fechterová, G. Schuppener). Autorům knihy se jevilo nelogické omezovat tento seznam na období let 1600 - 1740, ale naopak považovali za rozumné doplnit ho i o období předcházející a následující tak, aby vznikl úplný seznam profesorů matematiky v pražském Klementinu za celou dobu působení jezuitů v Praze od jejich příchodu až do zrušení jezuitského řádu.

Zmínili jsme se už o tom, že některé problémy byly v této knize ponechány stranou. Za nejzajímavější z nich lze asi považovat otázky spojené s jezuitskými matematickými rukopisy chovanými v Národní knihovně ČR v Praze, které představují dosud málo probádaný zdroj informací o matematice pěstované v jezuitském řádu. Oba autoři se jezuitskými matematickými rukopisy zabývají, ale nakonec se rozhodli (s těžkým srdcem) nezařadit toto téma do předložené knihy; pro zájemce o tuto (poměrně speciální) problematiku uvedme, že ve zmíněné knize G. Schuppenera je některým vybraným rukopisům věnováno více než 40 stran a K. Mačák publikoval několik článků na toto téma v různých svazcích sborníku *Miscellanea oddělení rukopisů a starých tisků* vydávaného Národní knihovnou ČR v Praze.

Jak už bylo řečeno, kniha vznikla za podpory Grantové agentury České republiky; některé části zpracované K. Mačákem byly podpořeny v rámci výzkumného záměru č. CEZ J 11/98:245100302 řešeného na Pedagogické fakultě Technické univerzity v Liberci. Obrazové přílohy pocházejí většinou z publikací chovaných v Národní knihovně České republiky v Praze, několik obrazových příloh pochází z rukopisu se signaturou DD IV 22 chovaného ve Strahovské knihovně. Autoři děkují Národní knihovně České republiky v Praze i Královské kanonii premonstrátů na Strahově za bezplatné poskytnutí souhlasu k publikování těchto obrazových příloh.

V neposlední řadě děkují oba autoři i kolegyni doc. Janě Přívratské, která publikaci zkrášlila kresbou na titulní straně, a kolegům z Laboratoře pro matematické modelování technologických procesů, kteří provedli digitalizaci obrázků.

K. Mačák, G. Schuppener

Adresy autorů:

*Karel Mačák,
Technická univerzita Liberec,
Hálkova 6, 46117 Liberec, ČR*

E-mail: karel.macak@vslib.cz

*Georg Schuppener,
Universität Leipzig,
Brühl 34-50, D-04109 Leipzig, BRD.*

E-mail: schuppen@rz.uni-leipzig.de